

Tiia Aaltonen

**TYÖN JA PERHEEN YHTEENSOVITTAMISEN
VAIKEUDET ALLE 6-VUOTIAIDEN LASTEN
PERHEISSÄ**

Vanhempien näkökulma

Yhteiskuntatieteiden tiedekunta
Kandidaatintutkielma
Lokakuu 2019

TIIVISTELMÄ

Tiia Aaltonen: Työn ja perheen yhteensovittamisen vaikeudet alle 6-vuotiaiden lasten perheissä
– Vanhempien näkökulma
Kandidaatintutkielma
Tampereen yliopisto
Hoitotiede
Ohjaaja: TtT, dosentti, Katja Joronen
Lokakuu 2019

Työn ja perheen yhteensovittaminen on yksi merkittävä perhe-elämän arjen sujuvuuteen vaikuttava osa-alue. Syntyvyys Suomessa on laskusuuntainen samalla kun työelämä muuttuu. Ensimmäinen lapsi saadaan Suomessa yhä iäkkäämpänä. Tämän vuoksi on perusteltua selvittää, mitkä tekijät työssä vaikeuttavat työn ja perheen yhteensovittamista vanhempien kokemana.

Kirjallisuuskatsauksen tarkoituksena oli kartoittaa työn aiheuttamia vaikeuksia työn ja perheen yhteensovittamiselle alle 6-vuotiaiden lasten perheissä. Tutkimuksen tavoitteena oli koota tietoa, jonka avulla voitaisiin pyrkiä helpottamaan työn ja perheen yhteensovittamista. Tutkimuskysymys oli: Mitkä tekijät työssä vaikeuttavat työn ja perheen yhteensovittamista alle 6-vuotiaiden lasten perheissä vanhempien kokemana?

Systemaattisen kirjallisuuskatsauksen kirjallisuushaut tehtiin Cinahl-, Social science database- ja Medic - tietokannoissa käyttäen tietokantarajauksina vertaisarvioituja tutkimuksia vuosilta 2009–2019. Lisäksi hakua täydennettiin manuaalisella haulilla sisältäen samat tietokantarajaukset. Sisäänottokriteereinä toimivat tutkimuksen kohteena alle 6-vuotiaiden lasten vanhemmat, vanhempien näkökulma ja kokoteksti saatavilla. Keskeisimpinä hakutermeinä toimivat työ, perhe, lapsi ja ristiriita, sekä näiden suomen- ja englanninkieliset vastineet. Haun tulos ennen tietokantarajauksia oli 592 ja tietokantarajauksen jälkeen 387. Näistä kirjallisuuskatsaukseen valikoitui 10 sisäänottokriteerit täyttävää alkuperäistutkimusta. Kirjallisuuskatsaus analysoitiin induktiivista sisällönanalyysia käyttäen.

Kirjallisuuskatsauksen mukaan työn epävakaisuus, määritellyt työajat, työhön käytetty aika, vanhempiin liittyvät ominaisuudet ja työnjako perheessä vaikeuttivat työn yhdistämistä perhe-elämään. Näihin lukeutuivat rahahuolet, huoli työn jatkuvuudesta, työn kuormittavuus, vaikutusvallan puute työssä, työaikojen joustamattomuus ja epäsäännöllisyys, ajallisesti liikaa töitä, ajanhallinnan vaikeuksien aiheuttama kiire, vanhempien ikä ja sukupuoli, korkeampi sosioekonominen asema, stressi, perinteiset sukupuoliroolit, perheen sisäiset muutokset ja vastuut perheessä.

Kirjallisuuskatsauksen johtopäätöksinä voidaan todeta, että työn vakauteen ja työhyvinvointiin panostamalla voidaan vähentää työn perhe-elämää haittaavia kokemuksia. Työpaikan joustavuus, työntekijälähtöisyys ja kannustava ilmapiiri työpaikalla helpottavat työn ja perheen yhteensovittamista. Sekä työpaikalla että kotona tulee panostaa tasa-arvoon ja tehtävien jakamiseen. Siihen liittyen myös eri ihmisten kanssa tulee käydä avointa keskustelua aiheesta. Lisäksi vanhempien asenteisiin ja arvoihin positiivisesti vaikuttamalla sekä organisointitaitoja kehittämällä työn ja perhe-elämän yhdistäminen voisi helpottaa.

Avainsanat: työ, perhe, ristiriita, vaikeus, systemaattinen kirjallisuuskatsaus

Tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu Turnitin OriginalityCheck –ohjelmalla.

SISÄLLYS

1. KIRJALLISUUSKATSAUKSEN JOHDANTO	1
2. KIRJALLISUUSKATSAUKSEN KESKEISET KÄSITTEET	3
2.1. Työ	3
2.2. Perhe	3
2.3. Lapsi	5
2.4. Työn ja perheen ristiriita	5
3. KIRJALLISUUSKATSAUKSEN TARKOITUS JA TUTKIMUSKYSYMYS	6
4. KIRJALLISUUSKATSAUKSEN TOTEUTTAMINEN	7
4.1. Systemaattinen kirjallisuuskatsaus	7
4.2. Kirjallisuushaku	7
4.3. Aineiston kuvaus	12
4.4. Aineiston analyysi	13
5. TULOKSET	15
5.1. Työn epävakaisuus	16
5.2. Haasteet työpaikalla	16
5.3. Määritellyt työajat	16
5.4. Työhön käytetty aika	16
5.5. Vanhempiin liittyvät ominaisuudet	17
5.6. Perheen työnjako	17
6. POHDINTA	18
6.1. Kirjallisuuskatsauksen luotettavuuden pohdinta	18
6.2. Kirjallisuuskatsauksen eettisyys	20
6.3. Tulosten tarkastelua	21
6.4. Johtopäätökset	23
6.5. Jatkotutkimusaiheet	24
LÄHTEET	25
LIITTEET	29

1. KIRJALLISUUSKATSAUKSEN JOHDANTO

2000-luvulla perheet ja työpaikat ovat muuttuneet globaalisti monimuotoisemmiksi (Bianchi & Milkie 2010). Työelämä elää jatkuvassa muutoksessa. Siihen vaikuttavat teknologian kehitys ja kansainvälistyminen, sekä yhteiskunnan, talouselämän kilpailukyvyn ja hyvinvoinnin edistäminen. Työmäärän kasvaessa työ vie yhä enemmän aikaa ja energiaa. (Kauppinen ym. 2013; Mäkinen ym. 2006.) Työelämässä koetaan muutosten lisäksi kiirettä ja taloudellista epävarmuutta (Aro 2006). Näin ollen työelämän muutokset vaikuttavat työtehtäviin, työsuhteisiin ja työtapoihin. Muutokset koskettavat myös organisaatio- ja ammattirakenteita sekä -vaatimuksia. (Mäkinen ym. 2006.) Lisääntyneellä työaikojen joustavuudella ja työaikojen muutoksilla on vaikutus myös työntekijöiden kotielämään ja elämän eri osa-alueiden tasapainoon (Bianchi & Milkie 2010). Työ seuraa helposti kotiin ajatuksissa, tietokoneena tai älypuhelimena. Tämän seurauksena muut elämän osa-alueet voivat vaarantua. (Antila 2005; Kauppinen ym. 2013.)

Kahden vanhemman ja kahden lapsen perheen sijaan on yhä enemmän erilaisia perheitä. (Bianchi & Milkie 2010). Suomessa ensimmäinen lapsi saadaan yhä iäkkäämpänä (Törrönen 2012). Työn lisäksi aikaa ja voimia tulisi jäädä myös perheelle (Lammi-Taskula & Salmi 2004). Perhe ja työ voidaan nähdä myös toistensa kilpailijoina. Tämän seurauksena voidaan ajatella, että työhön sitoutuminen olisi pois perheen kanssa vietetystä ajasta ja huomiosta ja toisin päin. (Liikkanen 2009.)

OECD:n tekemän selvityksen mukaan (2007) jopa 60% OECD-maiden kotitalouksista olivat lapsettomia. OECD-maissa koetaan haasteita työn ja perhe-elämän yhteensovittamisessa. Monet perheet ovat tyytyväisiä, mutta monet perheet kokevat myös rajoitteita näiden yhteensovittamisessa. Jotkut haluaisivat saada lisää lapsia, mutta eivät tiedä kuinka se olisi mahdollista yhdistää työelämään. Jotkut puolestaan ovat tyytyväisiä perheensä kokoon ja tilanteeseen, mutta haluaisivat edetä työurallaan. Sen lisäksi on heitä, jotka haluaisivat tehdä vähemmän töitä ollakseen perheensä kanssa, mutta eivät pysty siihen taloudellisesti. (OECD.)

Ihmisillä on työn lisäksi arjessaan monia asioita, joita he haluaisivat tehdä käytettävissä olevalla ajallaan. Perhemyönteisyys perheissä on lisääntynyt 1990-luvulta 2000-luvulle.

(Liikkanen 2009.) Vuoden 2012 työ ja terveys -haastattelun mukaan valtaosa suomalaisista työssä käyvistä kokivat vähintään viikoittain, että aikaa jää riittävästi työn ulkopuolisille asioille. Sen sijaan vastaavia kokemuksia päivittäin oli vain vajaalla puolella työssä käyvistä. (Kauppinen ym. 2013.) Perheet kokevat yhteisen vapaa-ajan viettämisen tärkeänä elämän osa-alueena. Työn merkityksen korostaminen eli työorientoituneisuus on sen sijaan vähentynyt. (Liikkanen 2009.) Nämä asiat ovat hämärtäneet työn ja vapaa-ajan välillä kulkevaa rajan vetoa. Tutkimusten mukaan suomalaisilla on vaikeuksia yhdistää työtä ja perhe-elämää, sillä he kokevat työn häiritsevän perhe-elämää. Tämä vaikuttaa sekä työhyvinvointiin että kotona jaksamiseen. (Kinnunen ym. 2008.)

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen vuonna 2018 julkaisemassa pilottitutkimuksen perusraportissa tuodaan ilmi, että syntyvyys Suomessa on laskenut ennätysmääräisesti vuonna 2017, jolloin pilottitutkimus on toteutettu. Sitä edeltävästi syntyvyys on ollut laskussa myös kuusi edeltävää vuotta. (Klemetti ym. 2018.) OECD:n selvityksen mukaan (2007) OECD-maissa naista kohden syntyi 1970-luvulla 2,7 lasta, ja vuonna 2004 syntyi enää 1,6 lasta. Tutkimusten avulla syntyvyyden laskulle on todettu monia syitä, joita ovat esimerkiksi määräaikaisten työsuhteiden ja taloudellisen epävarmuuden. Syntyvyyden alenemiseen voi vaikuttaa negatiivinen puhe pikkulapsiperheiden arjesta ja vanhempien jaksamisesta. (Klemetti ym. 2018.) Suomalaisen pilottitutkimuksen mukaan noin joka kymmenes tutkimukseen osallistunut pikkulapsen vanhempi kokee työn kuormittavan perhe-elämää, ja näin ollen se vaikuttaa perheiden hyvinvointiin. Siitä huolimatta 70% tutkimukseen osallistuneista vanhemmista jaksaa paremmin lasten kanssa silloin, kun käy töissä. (Klemetti ym. 2018.)

Aihe on siis hyvin ajankohtainen, jotta syntyvyys Suomessa ei laskisi edelleen. On tärkeää saada lisää tietoa ja mahdollisesti myös näkökulmia arjesta selviytymisestä, sekä työn ja perheen yhteensovittamisesta alle kouluikäisten lasten perheissä.

Tässä kirjallisuuskatsauksessa on tarkoituksenaan kartoittaa työn aiheuttamia vaikeuksia työn ja perheen yhteensovittamiselle. Kirjallisuuskatsauksen tavoitteena on koota tietoa, jonka avulla voidaan pyrkiä helpottamaan työn ja perheen yhteensovittamista. Tämän avulla voitaisiin pyrkiä helpottamaan työn ja perheen yhteensovittamista.

2. KIRJALLISUUSKATSAUKSEN KESKEISET KÄSITTEET

2.1. Työ

Yhteiskuntamme toimii ennen kaikkea perustuen palkkatyöhön. Voidaan määritellä, että työ on toimintaa, jolla on jotakin taloudellista arvoa. Työtä voidaan luokitella sen mukaan, mikä on sen kohde, liittyykö se tavaratuotantoon vai yksityisten tai julkisten palveluiden tuottamiseen, ja mikä tai kuka tekee työn. (Kairinen 2009.) Työtä voidaan tehdä monella eri tavalla. Sen tekemisen muotoja ovat vakinainen ja toistaiseksi voimassa oleva työsuhde, osa-aikainen työ, yrittäjyys, itsensä työllistäminen, määräaikainen työ ja vuokratyö. (JHL.)

Suomessa kokoaikaisessa työssä työ on työaikalain ja työehtosopimuksen mukainen enimmäistyöaika (JHL). Iso-Britanniassa aikuisilla työntekijöillä tulee olla seitsemän päivän aikana vähintään 24 tunnin mittainen jatkuva lepoaika työstä. Saksassa työntekijöillä täysi työaika on viikossa enintään 48 tuntia ja Ranskassa 35 tuntia. (Finch 2019.) Osa-aikatyössä tehdään vähemmän kuin työ- ja virkaehtosopimuksissa tai lainsäädännössä sovittu työaika. Toistaiseksi voimassa olevassa työsuhteessa työnantajan ja työntekijän välisessä työsopimuksessa on sovittu työsuhteen jatkuvan toistaiseksi. Määräaikaisessa työsopimuksessa sopimus on voimassa vain tietyn määräajan tai kalenteriajan. Vuokratyössä työnantaja vuokraa työntekijänsä toisen työnantajan työtehtäviin. Yrittäjyydessä otetaan työ vastaan itsenäisesti ilman toimeksiantajan johtoa tai valvontaa, ja se on muu kuin työ- tai virkasuhteessa tehtävä työ. Itsensä työllistäjyydessä henkilö tekee itsekseen työtä toimeksiantosopimuksen tai muun sopimuksen perusteella olematta kuitenkaan työsuhteessa. (JHL.) Tässä katsauksessa työn tekemisellä tai työssä käymisellä tarkoitetaan edellä mainittuja työmuotoja ja -aikoja. Vanhempien työntöön määrää ei määritellä tässä katsauksessa tarkemmin.

2.2. Perhe

Perheen määrittelemisen ei ole yksiselitteistä, ja sen määritelmä on muuttunut monesti historian aikana. Suomen ensimmäisessä tietosanakirjassa (1915) perhe on määritelty niin, että perhe koostuu äidistä, isästä ja lapsesta. Ajan saatossa ja etenkin viime aikoina perheen käsite on laajentunut paljon. Avioliittolainsäädäntöä muutettiin Suomessa 1988, jolloin ketään ei enää syytetty avioerosta ja avioeroprosessi helpottui entisestään. Tämän

muutoksen jälkeen avioerojen määrä Suomessa lisääntyi, ja näin ollen mahdollisti sen, että yhä useampi sai entistä enemmän erilaisia mahdollisuuksia uuden perheen muodostamiselle. (Hämäläinen & Kangas 2010.) OECD:n selvityksen mukaan (2007) avioliitot ovat vähentyneet ja avioerotilastot nousseet kaikissa muissa OECD-maissa 1970–2004 välisenä aikana, paitsi Australiassa, Luxemburgissa ja Yhdysvalloissa. Tämän lisäksi hedelmällisyystilastot ovat laskeneet kaikissa OECD-maissa samana aikana. Samalla avioliiton ulkopuolisten lasten syntyminen ja yksinhuoltajuus on lisääntynyt.

Väestöliiton mukaan ydinperheiden lisäksi yli kolmannes perheistä on monimuotoisia perheitä, eli uusperheitä, yhden vanhemman perheitä, adoptioperheitä, sijaisperheitä, tukiperheitä, monikkoperheitä, maahanmuuttajataustaisia perheitä ja kahden kulttuurin perheitä. Lapselle vanhempi voi olla oman vanhemman lisäksi myös joku muu kuin oma juridinen vanhempi, esimerkiksi isovanhempi. Lapselle on tärkeää, että hän saa tuntea perheensä olevan juuri oikeanlainen, ja hänellä on turvallisia aikuisia ympärillään. Tässä kirjallisuuskatsauksessa perhe määritellään tämän Väestöliiton määritelmän mukaan. Lisäksi tässä kirjallisuuskatsauksessa kaikkia huoltajia päätettiin kutsua sanalla ”vanhemmat”, sillä monissa englanninkielisissä tutkimuksissa on käytetty sanaa ”parents”. Suurimmassa osassa lähdeaineistoa ja tutkimuksia ei eritelty, oliko kyseessä huoltajat vai biologiset vanhemmat.

On olemassa myös Tilastokeskuksen (a) määritelmä perheestä. Sen mukaan perhe koostuu yhdessä asuvasta avo- tai avioliitossa olevasta pariskunnasta tai rekisteröidyssä parisuhteessa olevasta pariskunnasta, joko ilman lapsia tai niin, että perheeseen kuuluu lapsia. Perhe voi koostua myös jostain edellä mainitusta pariskunnasta niin, että toisella on lapsi tai lapsia. Perheessä voi olla korkeintaan kaksi perättäistä sukupolvea. Käsitettä lapsiperhe voidaan käyttää, jos perheen kodissa asuu alle 18-vuotiaita lapsi tai lapsia. Samassa taloudessa asuvat perheen ulkopuoliset henkilöt, sukulaiset tai ystävät voivat kuulua perheväestöön vain, jos he muodostavat oman perheensä. He eivät kuitenkaan kuulu samaan perheeseen.

2.3. Lapsi

Tilastokeskuksen (b) mukaan perhetilastoissa katsotaan lapsiksi vanhempiensa kanssa asuvat biologiset lapset, ottolapset ja toisen puolison biologiset sekä ottolapset. Kasvatilapsia tai pelkässä huoltosuhteessa olevia ei luokitella perheen lapsiksi. Lapseksi luokitellaan iästä ja siviilisäädystä riippumatta henkilö, joka asuu vanhempiensa kanssa, eikä hänellä ole samassa taloudessa puolisoa tai lapsia. Tässä kirjallisuuskatsauksessa lapsi määritellään tämän tilastokeskuksen määritelmän mukaan, mutta keskitytään alle 6-vuotiaisiin lapsiin. Katsaukseen valikoitui alle 6-vuotiaiden lasten perheet, sillä tavoitteena oli tutkia alle kouluikäisten lasten perheitä. Eri maissa lapset aloittavat koulun eri aikaan, joten tutkimus rajattiin 6 ikävuoteen.

2.4. Työn ja perheen ristiriita

Työn ja perheen ristiriidan käsitettä on määritelty vuosikymmeniä sitten, mutta käsite on säilynyt samana tähän päivään saakka. Robert K. Kahnin ym. (1964) mukaan ristiriita työn ja perheen välille syntyy silloin, kun yksilö epäonnistuu työ- ja perheroolin yhdistämisen yrittämisessä. Greenhaus ja Beutell (1985) puolestaan ajattelevat ristiriidan syntyvän, kun yksi elämänalue pääsee kuormittumaan liikaa, ja se vaikeuttaa toisella elämänalueella toimimista. Toisin sanoen heidän mukaansa ristiriita syntyy siitä, kun fyysiset ja psyykkiset resurssit niukkenevat. Tämän seurauksena esimerkiksi työstä perheeseen suuntautuvan ristiriidan tapauksessa ylikuormittavasta työstä johtuva ärtyneisyys ja väsymys heijastuvat kielteisesti perhe-elämään.

Työn ja perheen ristiriidasta puhuttaessa englanninkielisissä artikkeleissa on käytetty usein termiä WFC, eli work-family-conflict, joka tarkoittaa työn aiheuttamia ristiriitoja perheelle, ja FWC, eli family-work-conflict, joka tarkoittaa perheen aiheuttamia ristiriitoja työlle. Näiden lisäksi se voi olla myös molemmin suuntainen. (Ojanen 2017.) Tässä kirjallisuuskatsauksessa keskitytään työn aiheuttamiin ristiriitoihin perheelle, eli mitä vaikeuksia työ aiheuttaa perhe-elämälle. Ristiriita on käsitetty tässä katsauksessa edellä mainitun Greenhaus ja Beutell:n mukaan. Ristiriita on otsikkotasolla ja tutkimustehtävässä selvennetty sanalla ”vaikeus”, koska termillä ”ristiriita” on useita merkityksiä suomen kielessä.

3. KIRJALLISUUSKATSAUKSEN TARKOITUS JA TUTKIMUSKYSYMYKSET

Tämän kirjallisuuskatsauksen tarkoituksena on kartoittaa systemaattisen kirjallisuuskatsauksen avulla työn aiheuttamia vaikeuksia työn ja perheen yhteensovittamiselle alle 6-vuotiaiden lasten perheissä aikaisempien tutkimusten perusteella vuosilta 2009–2019. Tavoitteena on koota tietoa, jonka avulla voidaan pyrkiä helpottamaan työn ja perheen yhteensovittamista. Systemaattisen kirjallisuuskatsauksen tutkimuskysymyksenä on:

Mitkä tekijät työssä vaikeuttavat työn ja perheen yhteensovittamista alle 6-vuotiaiden lasten perheissä vanhempien kokemana?

4. KIRJALLISUUSKATSAUKSEN TOTEUTTAMINEN

4.1. Systemaattinen kirjallisuuskatsaus

Kirjallisuuskatsaus tehtiin systemaattisen kirjallisuuskatsauksen menetelmällä. Kirjallisuuskatsaus on usein olennainen osa tutkimusta, ja sitä käytetään erityisesti opinnäytetöissä. Kirjallisuuskatsauksen avulla saadaan selvitettyä, mistä näkökulmista aihetta on tutkittu, ja miten uuden tutkimuksen toteuttaminen liittyy jo aiemmin tehtyyn tutkimustietoon. (Tuomi & Sarajärvi 2018.)

Tähän kirjallisuuskatsaukseen haettiin aineisto kansainvälisistä Cinahl- ja Social science database-tietokannoista, sekä kotimaisesta Medic-tietokannasta. Lisäksi tehtiin manuaalisesti hakuja hyödyntäen valittujen tutkimusten lähdeluetteloita ja erilaisia hakusanayhdistelmiä edellä mainituissa tietokannoissa. Hakusanat ovat kuvattuna taulukossa 1.

4.2. Kirjallisuushaku (hakusanat, tietokannat), sisäänotto- ja poissulkukriteerit, prosessi)

Cinahl-tietokannassa hakusanat määriteltiin Cinahl headings-asiasanaston avulla, ja sitä täydennettiin vapaasanoilla. Cinahl-tietokannassa hakusanoina toimivat work* or job* or self-employment* and famil* or parent* mother* or father* and toddler* or infant* or "children below school age*" or "child preschool*" or child* and conflict* or spillover* or interference*. Edellä mainituista work* or job* or self-employment* haettiin otsikkotasolla.

Social science database -tietokannassa käytettiin samoja hakutermejä kuin Cinahlissa, mutta work* or job* or "self-employment*" ja famil* or parent* or mother* or father* haettiin otsikkotasolla, ja conflict* or spillover* or interference* haettiin abstraktitasolla. Tietokantarajauksina Cinahlissa ja Social science databasesessa toimi vertaisarvioidut ja vuosina 2009–2019 julkaistut artikkelit.

Medic-tietokannassa hakusanat määriteltiin Medicin asiasanaston avulla, sekä englanninkieliset termit suomentamalla. Hakusanoina toimi työ* tai töi* ja perhe* tai isä* tai isi* tai äid* tai äit* ja ristiriit* tai vaikeu* tai konflikt* tai hankal*. Medicissä tietokantarajauksina toimi vuosina 2009–2019 julkaistut artikkelit.

Tietokantojen omien sanastohakujen lisäksi hakusanojen määrittelyyn käytettiin MOT-sanakirjaa, sekä aikaisemmin vastaavanlaisissa tutkimuksissa käytettyjä hakusanoja. Tutkimuskysymykseen vastaavia tietokantoja ja hakusanoja valitessa konsultoitii Tampereen yliopiston informaattikkoa. Sanastohakujen jälkeen tehtiin koehakuja, jotta saatiin selville, mitkä sanat toivat parhaiten kysymykseen sopivia tutkimuksia.

Taulukko 1. Hakusanat kokonaisuudessaan.

Hakusanat
work*, job*, "self-employment*", famil*, parent*, mother*, father*, toddler*, infant*, "children below school age*", "child preschool*", child*, conflict*, spillover*, interference*, työ*, töi*, perhe*, isä*, isi*, äid*, äit*, ristiriit*, vaikeu*, konflikt*, hankal*

Kirjallisuuskatsaukseen tietokantarajauksina toimivat vertaisarvioidut ja vuosina 2009–2019 julkaistut tutkimusartikkelit. Kirjallisuuskatsaukseen mukaan otetut tutkimukset valittiin tietokantarajauksien jälkeen ennalta määritettyjen sisäänotto- ja poissulkukriteereiden avulla (taulukko 2). Sisäänottokriteereinä oli, että tutkimus vastasi tutkimuskysymykseen, tutkimuksen kohteena oli alle 6-vuotiaiden lasten huoltajat, tutkimus oli tehty vanhempien näkökulmasta ja tutkimuksesta oli saatavilla kokoteksti. Asetettujen poissulkukriteereiden mukaan tutkimusta ei otettu mukaan, jos kyseessä ei ollut tieteellinen artikkeli, kyseessä oli kirjallisuuskatsaus, tutkimuksen kohteena oli erityislapsen tai sairaan lapsen perhe, tutkimus oli tehty lapsen, sosiaalityön tai hoitohenkilökunnan näkökulmasta tai tutkimus ei käsitellyt työn perheelle aiheuttamia vaikeuksia. Cinahl-tietokannassa hakutulokseksi tietokantarajausten jälkeen jäi N=173, Social science databasesissa N=191 ja Medicissä N=23 (taulukko 3).

Taulukko 2. Kirjallisuuskatsauksen sisäänotto- ja poissulkukriteerit.

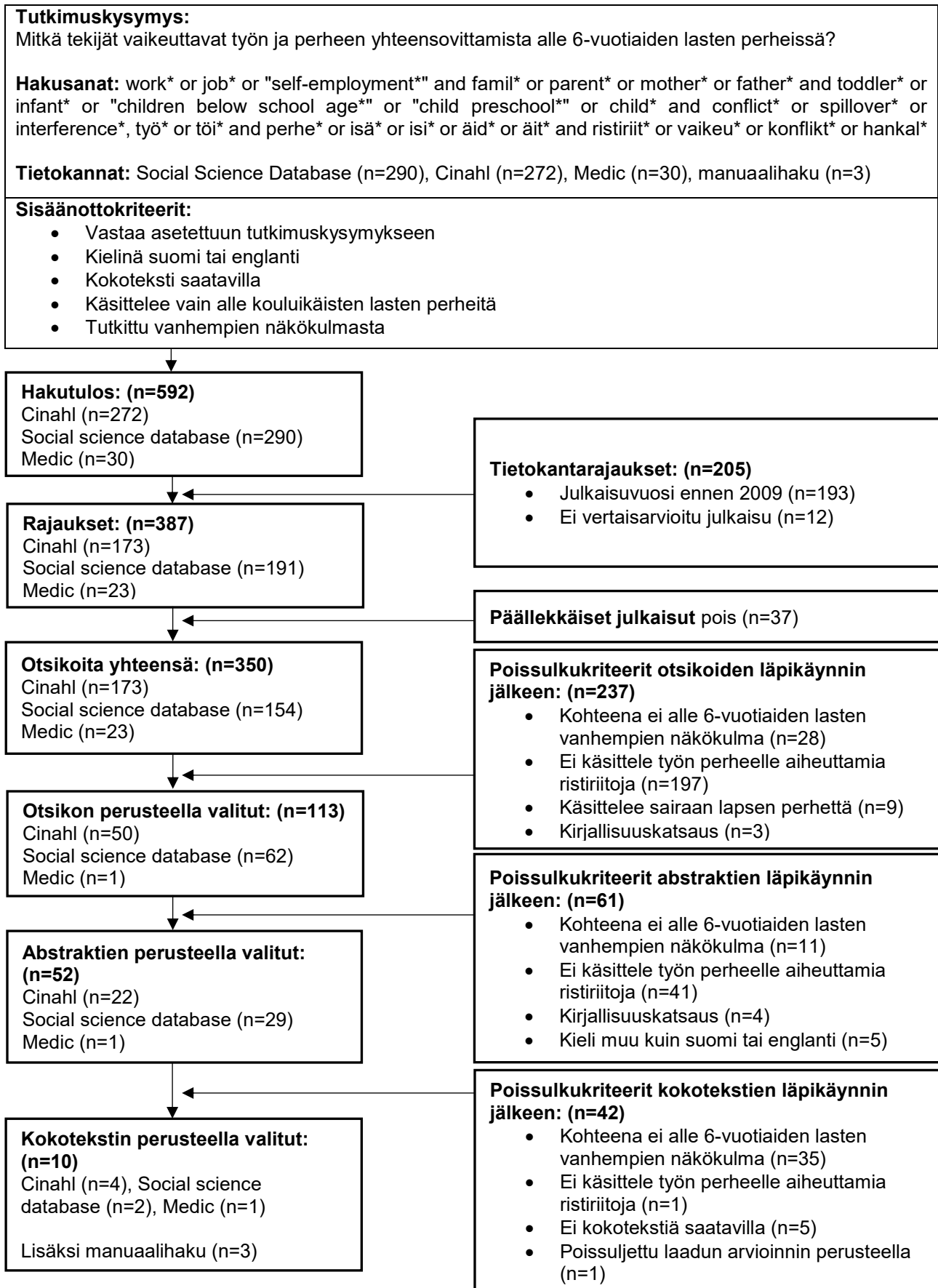
Sisäänottokriteerit	Poissulkukriteerit
• Vastaa tutkimuskysymykseen • Tutkimuksen kohteena alle 6-vuotiaiden lasten huoltajat • Vanhempien näkökulma • Kokoteksti saatavilla	• Ei ole tieteellinen artikkeli • Kirjallisuuskatsaus • Tutkimuksen kohteena erityislapsen tai sairaan lapsen perhe • Tutkimus oli tehty lapsen, sosiaalityön tai hoitohenkilökunnan näkökulmasta • Tutkimus ei käsittele työn perheelle aiheuttamia vaikeuksia

Tietokantahaku rajattiin 2009–2019 vuosien aikana tehtyihin alkuperäistutkimuksiin, koska tämän ajan tutkimusten koettiin vastaavan hyvin tämän ajan työelämään. tutkimusten läpikäyntivaiheessa pidettiin mukana kaikki kielet, jotta saatiin kaikki sopivat tutkimukset tietoon, ja pystyttiin miettimään voiko tekstin kääntää suomeksi. Tutkimukseen valikoituneet artikkelit olivat suomen- tai englanninkielisiä.

Taulukko 3. Hakusanat tietokannoittain.

Tietokanta	Hakusanat ja rajaukset	Hakutulokset
Cinahl	TI (work* or job* or "self-employment*") and (famil* or parent* or mother* or father*) and (toddler* or infant* or "children below school age*" or "child preschool*" or child*) and (conflict* or spillover* or interference*) Rajaukset: Vuosina 2009–2019, peer reviewed	173
Social Science Database	TI (work* or job* or "self-employment*") and TI (famil* or parent* or mother* or father*) and (child* or toddler* or infant* or "children below school age*" or "child preschool*") and AB (conflict* or spillover* or interference*) Rajaukset: Vuosina 2009–2019, peer reviewed	191
Medic	työ* tai töi* ja perhe* tai isä* tai isi* tai äid* tai äit* ja ristiriit* tai vaikeu* tai konflikt* tai hankal* Rajaukset: Vuosina 2009–2019	23

Tietokantahaulla löytyi yhteensä 592 julkaisua (kuvio 1). Näistä lopulliseen systemaattiseen kirjallisuuskatsaukseen hyväksyttiin alkuperäistutkimusten läpikäynnin jälkeen 10 tutkimusartikkelia. Ensin poistettiin ennen vuotta 2009 julkaistut ja ei vertaisarvioidut julkaisut. Tämän jälkeen jäljelle jäi 387 julkaisua. Cinahlissa ja Social science databasesissa oli 37 päällekkäistä julkaisua, joten päällekkäiset julkaisut poistettiin Social science datan artikkelilistalta. Medicistä mukaan otetut julkaisut eivät löytyneet Cinahlista tai Social science databasesista. Tämän jälkeen jäljelle jäi 350 (n=350) julkaisua. Tarkemman otsikoiden läpikäynnin jälkeen poistui 237 julkaisua, jos otsikkotasolla kävi ilmi, että kohteena oli yli 6-vuotiaiden lasten perheet, ne käsittelivät jotain muuta kuin työn aiheuttamia ristiriitoja perheeseen, käsitteli sairaan lapsen tai erityislapsen perhettä tai kyse oli kirjallisuuskatsauksesta. Joissain tutkimuksissa oltiin tutkittu työn ja perheen ristiriitoja esimerkiksi sosiaalityöntekijöiden näkökulmasta, tai pitkäaikaissairaana lapsen perheiden näkökulmasta. Jäljelle jäi otsikon perusteella 113 julkaisua. Näistä 113 julkaisusta käytiin läpi abstraktit, ja poistettiin kirjallisuuskatsaukseen sopimattomat julkaisut (n=61) samaan tapaan kuin otsikkotasolla poistettiin. Jäljelle jäi abstraktien läpikäynnin jälkeen 52 julkaisua. Koko tekstit läpikäytiin yksityiskohtaisesti, ja poistettiin samojen edellä mainittujen kriteerien mukaisesti katsaukseen sopimattomat julkaisut. Lopuksi jäljelle jäi Cinahlista 4 julkaisua, Social science databasesista 2 julkaisua ja Medicistä 1 julkaisu. Kirjallisuushakuja yritettiin tehdä myös muita hakusanoja yhdistelemällä ja psykologian tietokantoja käyttäen tulokset. Käymällä läpi mukaan otettujen tutkimusartikkeleiden ja katsaukseen sopimattomien artikkeleiden lähdeluetteloita, löytyi mukaan vielä 3 julkaisua. Näin ollen manuaalilla saatiin täydennettyä julkaisujen määrää niin, että lopuksi julkaisuja saatiin mukaan yhteensä 10.

Kuvio 1. Kirjallisuushaun prosessi

4.3. Aineiston kuvaus

Systemaattiseen kirjallisuuskatsaukseen hyväksytyistä 10:stä tutkimusartikkelista kahdeksan (n=8) oli kvantitatiivisia tutkimuksia ja kaksi (n=2) oli kvalitatiivisia tutkimuksia (liite 1). Tutkimukset oli tehty Suomessa (n=4), Australiassa (n=2), Sveitsissä (n=1), Englannissa (n=1), Yhdysvalloissa (n=1) ja Malesiassa (n=1). Tutkimukset oli julkaistu vuosina 2009–2018. Näistä yksi oli julkaistu 2009, yksi 2011, yksi 2012 ja loput vuosina 2014–2018. Kaikissa mukaan otetuissa tutkimuksissa oli ainakin osana tutkimusta selvitetty työn aiheuttamia vaikeuksia perhe-elämään alle 6-vuotiaiden lasten perheissä elävien huoltajien perheissä.

Kirjallisuuskatsaukseen hyväksytyissä tutkimuksissa oli osallistujia 13–9116. Yhteensä osallistujia tutkimuksissa oli 23 718. Tutkimuksissa oli käytetty haastatteluja, kyselylomakkeita, valmiita aineistoja ja tietokoneavusteisia puhelinhaastatteluja.

Tutkimuksissa käytettiin erilaisia mittareita työn ja perheen yhteensovittamisen vaikeutta tutkittaessa. Psykkistä ahdistusta mitattiin Kessler-6 -mittarilla (n=2). Työ-perheen konfliktia mitattiin Marshall ja Barnettin kehittämällä asteikolla (n=1). Pariskunnan argumentaatiota mitattiin Quality of Co-parental Interaction Scale (Ahrns 1981) -mittarilla (n=1). Parisuhdetta mitattiin Relationship Assessment Scale (Hendrick 1988) -mittarilla (n=1). Lapsen temperamenttia mitattiin Sanson ym. (2005) -mittarilla (n=1). Työn ja perhe-elämän yhteensovittamisen vaikeuksia kuvaava mittari muodostettiin Frone, Russell ja Cooperin (1992) mittarin pohjalta (n=1). Työ-perhe-konfliktia mitattiin Netemeyerin, Bolesin ja McMurrianin kehittämällä viisiportaisella asteikolla (n=2), Richard G. Netemeyerin työ-perhe-ristiriidan mittarilla (n=1), sekä Carlson ym. (n=1) mittarilla. Terveysteen liittyvää elämänlaatua mitattiin SF-12: n fysikaalisten ja mielenterveyssarja-tasojen avulla (n=1). Työroolin ylikuormituksen mittaamiseen käytettiin Reillyn 19 kehittämää työroolin ylikuormitusasteikkoa (n=1). Työn kysymyksiä mitattiin Boyar ym. 20. -mittarilla (n=1). Likert-asteikko oli ainakin osana jokaista kvantitatiivista tutkimusta.

4.4. Aineiston analyysi

Aineisto analysoitiin induktiivisella sisällönanalyysillä. Induktiivisen sisällönanalyysin avulla pyrittiin saamaan aineistolähtöisesti tutkittavasta ilmiöstä yleinen kuvaus tiivistetyssä muodossa. Tiivistäessä oli kuitenkin tärkeää olla kadottamatta aineiston sisältämää informaatiota. Analyysin avulla oli tarkoitus muodostaa sanallinen, tiivistetty ja selkeä kuvaus tutkittavasta ilmiöstä. (Tuomi & Sarajärvi 2018.)

Alkuperäiset tutkimukset taulukoitiin tekijän, vuoden, kohderyhmän, tutkimustavan, käytettyjen mittareiden ja tulosten mukaan (liite 1). Kirjallisuuskatsaukseen mukaan otetuille tutkimuksille suoritettiin laadunarviointi. Laadunarvioinnissa käytettiin Hoitotieteen tutkimusseuran suomentamia tutkimusten arviointikriteeristöjä (Hoitotyön tutkimussäätiö 2019). Alkuperäiset arviointikriteerit olivat Joanna Briggs Instituutilta. Kvalitatiivisia tutkimuksia oli kaksi, ja laadunarvioinnissa ne saivat pisteet 8/10 ja 9/10 (liite 1). Kvalitatiivisia tutkimuksia oli kahdeksan, ja ne vaivat laadunarvioinnissa pisteet 6/8, 7/8, 5/8, 7/8, 5/8, 6/8, 7/8 ja 6/8. Laadunarvioinnissa kvalitatiivisten tutkimusten vahvuuksiksi nousivat tutkimusten metodologian yhteensopivuus tutkimuskysymykseen, tavoitteeseen ja tulosten tulkintaan. Kvantitatiivisten tutkimusten vahvuuksiksi nousivat objektiiviset ja standardoidut kriteerit osallistujien valintaan ja soveltuvien tutkimusmenetelmien käyttö. Sen sijaan heikkouksiksi kvantitatiivisten tutkimusten laadunarvioinnissa nousivat sekoittavien tekijöiden tunnistamisen ja niiden heikko huomioiminen.

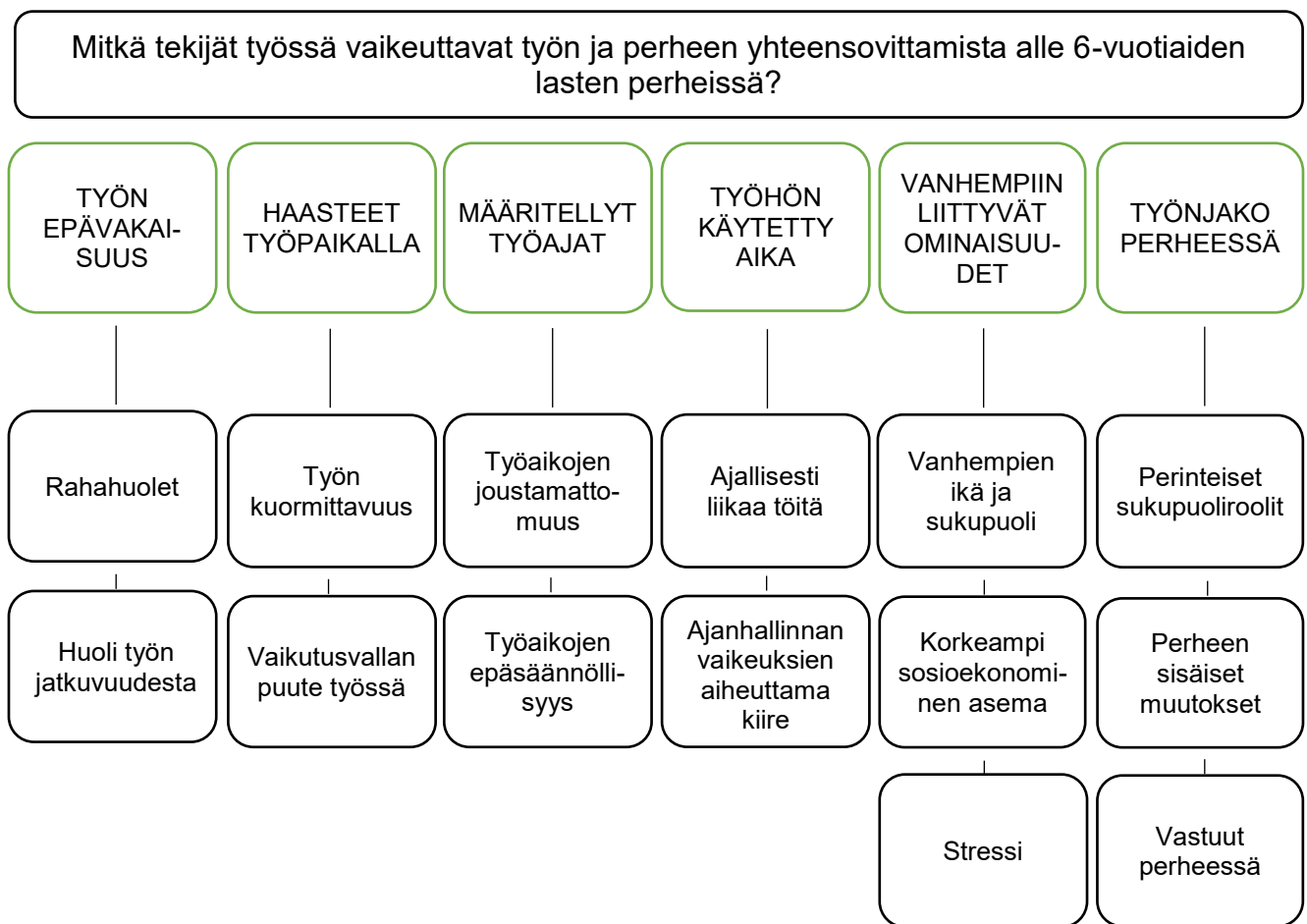
Induktiivisessa sisällönanalyysissä edettiin ensin aineistoon tutustumisella, ja sen jälkeen aineiston pelkistämällä, ryhmittelyllä ja teoreettisten käsitteiden eli yläluokkien luomisella. Aluksi aineistoa luettiin läpi kokonaiskuvan saamiseksi, ja sen jälkeen etsittiin vastauksia tutkimuskysymykseen. Vastaukset kirjattiin ja koodattiin ylös, jonka jälkeen vastauksista muodostettiin pelkistykset. (Tuomi & Sarajärvi 2018.) Aineistosta syntyi yhteensä 54 pelkistystä. Pelkistykset ryhmiteltiin alaluokkiin, joita tuli 14. Alaluokkien tiivistämisen jälkeen niistä muodostettiin yläluokkia, joita syntyi 6. Seuraavalla sivulla on esimerkki analyysin etenemisestä yhden yläluokan osalta (taulukko 4).

Taulukko 4. Esimerkki aineiston analyysistä yhden yläluokan osalta.

ALKUPERÄISILMAUKSET	PELKISTYKSET	ALALUOKAT	YLÄLUOKKA
"Greater work-to-family conflict among those with high schedule control."	kontrolloidumpi aikataulu	TYÖAIKOJEN JOUSTAMATTO- MUUS	MÄÄRITEL- LYT TYÖAJAT
"The hectic characteristics of the parents' demanding work schedules affected the nature of the "family time".	työaikataulujen kiireinen luonne		
"The following employment characteristics were significantly associated with higher work-family conflict: inflexible work hours."	joustamattomat työajat		
"Sairaanhoitajilla vaikeuksia oli enemmän ja niitä oli enemmän kolmivuorotyötä tekevillä kuin muita työvuoroja tekevillä."	kolmivuorotyö	TYÖAIKOJEN EPÄSÄÄNNÖL- LISYYS	
"The following employment characteristics and confounders were significantly associated with higher work-family conflict: working nightshifts."	yövuoroissa työskentely		
"Epäsosiaalisten työaikojen, kuten yötyön, viikonlopputyön ja vuorotyön, on havaittu vaikeuttavan työn ja perheen yhteensovittamista sekä aiheuttavan joko suoraan tai työn ja perheen ristiriitojen välittämänä riskin perheen sisäisille vuorovaikutussuhteille sekä perheenjäsenten hyvinvoinnille." "In terms of job demands, women with a nonstandard work schedule reported greater work-to-family conflict."	epäsäännöllinen työaika		
"Lääkäreistä päivystyksiä tekevät kokivat enemmän vaikeuksia kuin ne, joiden työhön ei sisällynyt päivystystä."	päivystystyö		
"Similarly the 24/7 operations and services that often accompany them, followed the parents home and thus affected the nature of the "family time"."	24/7 työssä toiminta töiden seuraaminen kotiin		
"Experiencing higher time-based work-family conflict was associated with experiencing more changes in work schedules."	työaikatauluissa enemmän muutoksia		

5. TULOKSET

Tämän kirjallisuuskatsauksen mukaan työn ja perheen yhteensovittamista vaikeuttivat alle 6-vuotiaiden lasten perheissä työn epävakaisuus, haasteet työpaikalla, määritellyt työajat, työn ajan vievyys, vanhempiin liittyvät ominaisuudet ja perheen työnjako (Kuvio 2). Alla olevassa tulososiossa alaotsikoiden alla olevassa tekstissä on sulkeissa numerot, jotka viittaavat kirjallisuuskatsauksessa käytettyihin tutkimuksiin.

Kuvio 2. Työn ja perheen yhteensovittamista vaikeuttavat tekijät alle 6-vuotiaiden lasten perheissä.

5.1. Työn epävakaisuus

Alle 6-vuotiaiden lasten perheissä huoltajat kokivat työn aiheuttavan vaikeuksia perhe-elämään työn epävakaisuuden vuoksi. Työn epävakaisuuteen liittyivät **rahahuolet** ja **huoli työn jatkuvuudesta**. Rahahuoliin lukeutui rahapula (7), jos isä on perheen ainoa tienaaava (1), alhaisempi taloudellinen tilanne (10), ja jos kumppani teki vähemmän töitä (10). Huoleen työn jatkuvuudesta liitettiin työelämän epävakaisuus (7), huoli vajaatyöllisyydestä (7), huoli työttömyydestä (7) ja työllistymisolosuhteet (3).

5.2. Haasteet työpaikalla

Haasteisiin työpaikalla liittyivät **työn kuormittavuus** ja **vaikutusvallan puute työssä**. Työn kuormittavuuteen liittyi työroolin ylikuormitus (8), suurempi ajankäyttö työskennellen kovemmallalla tahdilla (8), työn laatu (9), työelämän vaatimukset (5,7,8), työn psyykinen vaativuus (6), alhaisempi tyytyväisyys työhön (10), alhaisempi työkyky (5) ja työturvallisuuden puutteet (3). Huoltajien kokemus siitä, että työssä ei ollut vaikutusvaltaa, liittyi työnantajan joustamattomuuteen (7), epäoikeudenmukaiseen työpaikkaan (5) ja autonomian puutteeseen työssä (3).

5.3. Määritellyt työajat

Katsauksen mukaan määritellyt työajat tarkoittivat **työaikojen joustamattomuutta** ja **työaikojen epäsäännöllisyyttä**. Työaikojen joustamattomuuteen sisältyivät kontrolloidummat aikataulut (6), työaikataulujen kiireellinen luonne (7) ja joustamattomat työajat (3). Työaikojen epäsäännöllisyyteen lukeutui kolmivuorotyö (5), yövuoroissa työskentely (3), epäsäännölliset työajat (5,6,9), päivystystyö (5), 24/7 työssä toiminta (7), töiden seuraaminen kotiin (7) ja työaikataulujen runsaampi muutosten määrä (10).

5.4. Työhön käytetty aika

Työssä koettiin olevan **ajallisesti liikaa töitä** ja **ajanhallinnan aiheuttamaa kiirettä**. Ajallisesti liikaa töitä ilmeni niin, että työ vei liikaa aikaa perheeltä (7), ja ylityöt (5,7), suuremmat työtunnit (2,3,4,5,8) sekä pitkä työaika (9) hankaloittivat työn ja perheen yhteensovittamista. Ajanhallinnan vaikeuksien aiheuttamaan kiireeseen sisältyi, että oli kiire

aamuisin (7), kaoottiset aamut (7), ja työn ja perheen yhteensovittaminen oli ajanhallinnan vuoksi haastavaa (7).

5.5. Vanhempiin liittyvät ominaisuudet

Katsauksen mukaan vanhempiin liittyvät ominaisuudet vaikuttivat osaltaan siihen, miten paljon työn koettiin vaikeuttavan työn ja perheen yhteensovittamista. Siihen sisältyivät **vanhempien ikä ja sukupuoli, korkeampi sosioekonominen asema** ja **stressi**. Vanhempien ikä ja sukupuoli tarkoitti, että yhteensovittamiseen vaikuttivat isän ikä (3), naissukupuoli (5) ja nuori ikä (5). Korkeampaan sosioekonomiseen asemaan yhdistettiin naisten korkea tai keskitasoinen sosioekonominen asema (4), korkeampi koulutusaste (9), erikoistumisopinnot tai erikoistunut lääkärin työssä (5), johtavassa asemassa työskentely (5), koulutustaso (2,3) ja yksityisellä sektorilla työskentely (9). Stressi näyttäytyi suurempana äitiyteen liittyvänä stressinä (3), isien stressinä (6) ja matalampana parisuhteen laatuna (3).

5.6. Työnjako perheessä

Tällaisia ominaisuuksia olivat **perinteiset sukupuoliroolit, perheen sisäiset muutokset ja vastuut perheessä**. Perinteiset sukupuoliroolit tarkoittivat aviomiehen perinteisiä sukupuoliroolikäsityksiä (2) ja työssä käyvien äitien perinteisiä sukupuolirooleja (2). Perheen sisäisiin muutoksiin kuuluivat lasten lukumäärän lisääntyminen (3,5,9) ja äitien työrooliin panostaminen (2). Vastuut perheessä käsittivät huonon omantunnon, jos joutui olemaan pois töistä lasten sairastelun vuoksi (7) ja perheeseen liittyvät vastuut (8).

6. POHDINTA

6.1. Kirjallisuuskatsauksen luotettavuuden pohdinta

Työn koettiin vaikeuttavan työn ja perheen yhteensovittamista jokaisessa katsaukseen mukaan otetussa tutkimuksessa. Se on noussut esiin aikaisemmissakin tutkimuksissa (Klemetti ym. 2018). Analysoitavaan kirjallisuuskatsaukseen mukaan otetut lähteet ovat viimeisen kymmenen vuoden ajalta, jotta tutkimustieto olisi mahdollisimman ajantasaista vielä tänäkin päivänä. Työelämä ja ihmisten arvot elävät jatkuvassa muutoksessa, mutta muutos ei kuitenkaan ole tapahtunut vuodessa tai kahdessa. Tästä vuosirajauksesta poiketen työn muissa osioissa käytettiin myös yli kymmenen vuotta vanhoja lähteitä niiltä osin, mitkä koettiin olevan ennallaan edelleen. Esimerkkinä tästä toimii käsitteiden määrittely. Ristiriidan määrittelyssä käytettiin termien määrittelyjä, jotka olivat vuosilta 1964 ja 1985. Nämä lähteet otettiin mukaan siksi, että perehtyessä aiheeseen kattavasti, nämä määritelmät koettiin pitävän paikkaansa edelleen. Lisäksi nämä lähteet sopivat osuvasti tämän kirjallisuuskatsauksen määritelmiin.

Kirjallisuuskatsauksen luotettavuuden arvioinnin osana käytettiin Joanna Briggs Instituutin arviointikriteeristöä järjestelmälliselle katsaukselle. Sitä käytetään katsauksen metodologisen laadun arviointiin, ja arvioinnin tarkistuslistassa on 11 arviointikriteeriä. (Hoitotyön tutkimussäätiö 2019.) Kirjallisuuskatsauksen tutkimuskysymys on esitetty mahdollisimman selkeästi ja yksiselitteisesti, ja katsauksen tutkimusten mukaanottokriteerit ovat asianmukaiset verrattuna tutkimuskysymykseen. Näiden lisäksi hakustrategia on asianmukainen, käytetyt tiedonlähteet koettiin riittäviksi ja laadun arvioinnissa käytetyt Joanna Briggs Instituutin kriteerit ovat asianmukaiset. Tietojen uuttamisvaiheessa ja tutkimustulosten yhdistämisessä on käytetty taulukoita ja systemaattisia etenemis- ja merkitsemistapoja virheiden minimoimiseksi. Kirjallisuuskatsauksessa esitetyt suositukset käytäntöön ja jatkotutkimusehdotukset ovat linjassa katsauksen tulosten kanssa. Nämä edellä mainitut tekijät lisäävät kirjallisuuskatsauksen luotettavuutta. Sen sijaan katsauksen luotettavuutta heikentää se, että vähintään kaksi arvioijaa ei ole toteuttanut itsenäisesti kriittisen laadun arviointia, sillä katsauksen tekijöitä oli vain yksi. Tämän lisäksi julkaisuharhan todennäköisyyttä ei ole arvioitu monipuolisesti katsauksessa. Näiden Joanna Briggs Instituutin arviointikriteerien mukaan kirjallisuuskatsaus saisi 9/11 pistettä laadun arvioinnissa. (Hoitotyön tutkimussäätiö 2019.)

Katsauksen uskottavuutta parantaa katsauksen tekijän perehtyminen monipuolisesti aineistoon sekä ennen työn aloittamista että sen aikana kattavan kokonaiskuvan saamiseksi. Sen lisäksi tärkeä luotettavuuden kriteeri on mahdollisimman tarkka tutkimusprosessin auki kirjoittaminen ja taulukoiden käyttö tutkimusvaiheiden edetessä. (Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2015.) Aineiston analyysissä käytettiin siirrettävyyden tukemiseksi taulukkoa varmistamaan, että kaikki tulokset saatiin mukaan analyysiin. Siirrettävyyden vuoksi tutkimustyön yksityiskohtainen kuvaus on tärkeää (Kankkunen & Vehviläinen 2015). Yksittäiset tulokset numeroitiin ja koodattiin niin, että niihin pystyi palaamaan uudelleen tarkistamaan tuloksia ja niiden merkityksiä.

Katsauksen kirjallisuushaut pyrittiin tekemään mahdollisimman kattavasti ja laajasti sopivia hakusanoja käyttäen. Kirjaston informaatiolta saatujen näkökulmien koettiin tukevan kirjallisuushaun luotettavuutta. Tämän katsauksen on tehnyt alun suunnitelmasta aina kirjallisuushakuihin, analyysiin ja tuloksiin saakka yksi henkilö, mikä tulee ottaa huomioon tutkimuksen luotettavuutta arvioitaessa. Siitä huolimatta koko tutkimusprosessin ajan vaihe vaiheelta työtä on säännöllisin väliajoin arvioinut ohjaava opettaja, kaksi opponenttia ja ympärillä oleva opiskelijaryhmä. Tämä lisää tutkimuksen luotettavuutta ja läpinäkyvyyttä.

Laadunarvioinnin perusteella katsaukseen mukaan otetut tutkimukset ovat laadukkaita. Tämän katsauksen tekijä teki kriittistä laadun arviointia ensimmäistä kertaa, mikä saattoi vaikuttaa laadunarvioinnin luotettavuuteen. Laadunarvioinnissa käytettiin Hoitotyön tutkimussäätiön tutkimusten arviointikriteeristöjä (Hoitotyön tutkimussäätiö 2019), joiden avulla laadunarviointi oli selkeä tehdä.

Kirjallisuuskatsauksen tuloksissa tulee huomioida maiden väliset erot. Eri puolilla maailmaa ja eri maissa voi olla hyvin toisistaan poikkeavat tavat, normit ja käsitykset. Eri maissa voi olla hyvin erilaiset työolosuhteet, tavat tehdä töitä ja käsitys perheestä, sekä siitä kuinka työ- ja perhe-elämästä saa puhua. Yhteiskunnalliset ja kulttuuriset erot vaikuttavat tämän kaltaisissa tutkimuksissa varmasti aina, eikä kaikkia tutkittavia saada täysin samoihin lähtökohtiin. Tutkimusasetelmat voivat siis poiketa toisistaan monin eri tavoin. Tutkimuksissa ei käsitelty tarkemmin eri maiden käsityksiä työn teosta, mutta kaikki tutkimukset täyttivät tässä kirjallisuuskatsauksessa käytetyn määritelmän työn teosta.

6.2. Kirjallisuuskatsauksen eettisyys

Tutkimuseettisen neuvottelukunnan (Tutkimuseettinen neuvottelukunta, 2012) hyvään tieteelliseen käytäntöön on perehdytty, ja sen mukaisesti toimittiin koko tutkimusprosessin ajan. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan hyvän tieteellisen käytännön mukaan tutkimus voi olla luotettavaa, eettisesti hyväksyttävää ja tulokset uskottavia vain silloin, kun tutkimus on tehty hyvää tieteellistä käytäntöä noudattaen tutkimuksen alusta loppuun saakka. Hyvän tieteellisen käytännön mukaan tutkimuksessa noudatetaan rehellisyyttä, huolellisuutta ja tarkkuutta koko tutkimusprosessin ajan. Siinä on tärkeää myös, että tietoa käsitellään mahdollisimman avoimesti, muiden tutkijoiden tekemään työhön suhtaudutaan asianmukaisesti ja tutkimus suunnitellaan, toteutetaan ja raportoidaan hyvän tieteellisen käytännön edellyttämällä tavalla. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta, 2012.)

Kirjallisuuskatsaus on toteutettu hyviä eettisiä periaatteita noudattaen Tutkimuseettisen neuvottelukunnan (2012) mukaan. Tutkimusaihetta on pyritty lähestymään mahdollisimman objektiivisesti ilman ennakko-oletuksia. Katsausta tehdessä on edetty ottamalla huomioon kaikki tutkimuksissa esiin tulleet näkökulmat. Katsaukseen käytettyä tutkimusaineistoa on siis pyritty käsittelemään mahdollisimman objektiivisesti ja tarkasti.

Vahingon välttämisen normi on ihmistieteissä tärkeä osa tutkimuksen eettisyyttä. Tutkimuksella voidaan tuottaa ihmisille henkisiä, taloudellisia ja sosiaalisia vahinkoja. Julkisesti tapahtuva tutkimusten negatiivinen kirjoitustyö voi loukata leimata tutkimuksen kohteena olleen ryhmän. (Kuula 2006.) Kirjallisuuskatsauksen aiheen ei koettu olevan sensitiivinen, joten sen ei pitäisi tuottaa vahinkoa tai huonoa mieltä tutkijoille, tutkittaville tai katsauksen lukijoille. Tutkijan tulee ymmärtää tilannetta ja toteuttaa tutkimuksen kirjoittamista sortumatta asenteelliseen mustamaalaamiseen (Kuula 2006). Tämä on huomioitu myös katsauksen aineiston mahdollisimman objektiivisessä käsittelyssä.

Tiedonhankintakeinot ja tutkimusmenetelmät noudattavat myös hyviä eettisiä periaatteita tutkimuseettisen neuvottelukunnan (2012) ohjeistuksen mukaisesti. Kirjallisuutta käsiteltäessä on kunnioitettu kirjallisuutta, käytetty sitä plagioimatta ja asianmukaisesti väärentämättä. Tämän lisäksi kirjallisuuteen on pyritty viittaamaan asianmukaisesti ja arvostaen.

Tutkimusprosessissa on alusta loppuun asti noudatettu rehellisyyttä, tarkkuutta tutkimustyössä ja yleistä huolellisuutta. Kirjallisuuskatsauksen tutkimusprosessi on kuvattu mahdollisimman selkeästi ja läpinäkyvästi. Tämän avulla lukijat näkevät, kuinka kirjallisuuskatsaus on tehty, ja kuinka se voitaisiin toistaa uudelleen.

Lähdemerkinnät on merkattu mahdollisimman yksityiskohtaisesti ja tarkasti, jotta lukija pääsisi mahdollisimman hyvin alkuperäisen tiedon lähteelle. Lähdemerkinnät on toteutettu kirjallisuuskatsaukseen Hoitotiede-lehden ohjeistuksen mukaisesti. Lähdeviittaukset ja välimerkit on pyritty laittamaan selkeästi omille paikoilleen, jotta lukijalle ei jäisi epäselväksi, mihin lähdeviittaukset viittaavat.

6.3. Tulosten tarkastelua (Suositukset tai kehittämissuositukset käytäntöön)

Tutkimuksista esiin tulleet tutkimustulokset vahvistivat hyvin ja johdonmukaisesti toisiaan. Tästä poikkeuksena oli koulutustasoon liittyvät tulokset. Toisessa tutkimuksessa koettiin alhaisen koulutustason vaikeuttavan työn ja perheen yhteensovittamista, ja toisessa tutkimuksessa taas korkeamman koulutustason koettiin olevan yhteydessä työn ja perheen yhteensovittamisen vaikeuksiin. Kaikki tutkimuksissa esiin tulleet tulokset on otettu mukaan kirjallisuuskatsaukseen hyviä eettisiä ohjeita noudattaen.

Työn epävakaisuuteen liittyvät rahahuolet ja huoli työn jatkuvuudesta tuntuvat olevan osana monien ihmisten arkea. Tämä tukee aiempia tutkimustuloksia (Aro 2006). Nykypäivän tuloksellisuuteen ja taloudellisuuteen perustuvissa työmarkkinoissa ainakin Suomessa projektiluonteisuus, yt-neuvottelut ja määräaikaiset työsopimukset tuntuvat olevan tyypillinen ilmiö. Yritysten täytyy tehdä tulosta ja kilpailla keskenään, ja julkisella sektorilla säästetään budjetissa parhain mahdollisin keinoin valtion taloutta tasoittaakseen. Näitä asioita pohtiessa tuntuu, että työn epävakaisuuteen voi olla hankalaa keksiä ratkaisuja. Siitä huolimatta asiaan tulisi panostaa, niin että kaikkien talous ja työolot saataisiin jotenkin turvattua muutenkin kuin sosiaalihuollon kautta. Tärkeintä tämän katsauksen näkökulmasta olisi, että työntekijöiden ei tarvitsisi olla huolissaan työpaikkansa säilymisestä ja taloudellisista vaikeuksista.

Työn kuormittavuus ja vaikutusvallan puute työssä aiheuttavat kirjallisuuskatsauksen mukaan haasteita työntekijöille työpaikoilla. Nämä asiat vaikuttavat ainakin Suomessa

heijastavan samoihin nykypäivän työelämän ilmiöihin, kuin edellisessä kappaleessa jo mainittiinkin. Työn tuloksellisen vaatimuksen vuoksi työ voi tuntua kuormittavalta kiireen ja paineiden kasvaessa, ja työtä täytyy tehdä tehokkaasti työn jatkumisen turvaamiseksi monissa työpaikoissa. Työntekijöiden kokema vaikutusvallan puute työssä voi liittyä osittain myös edellä mainittuihin asioihin. Voidaan ajatella, että vaikutusvallan puute työssä vie työltä motivaatiota ja mielenkiintoa pitkällä tähtäimellä. Vaikutusvallan puuttuessa voi myös olla, että huoltajat kokevat haasteelliseksi esimerkiksi sopia lapsen vuoksi tulevista poissaoloista tai lomista työpaikalla. Määriteltujen työaikojen koettiin vaikeuttavan työn ja perheen yhteensovittamista, ja tähän liittyi työaikojen joustamattomuus ja työaikojen epäsäännöllisyys. Työpaikan joustavuudella sekä työn sisällöllisesti että työaikojen suhteen ja työntekijälähtöisyydellä pystyttäisiin siis vaikuttamaan positiivisesti työn ja perheen yhteensovittamiseen.

Työn koetaan vievän liikaa aikaa perhe-elämältä ja vapaa-ajalta. Työntekijät kokevat kiirettä ajanhallinnan vaikeuksien vuoksi. Joissain maissa on kokeiltu kuuden tunnin tehokasta työpäivää, ja tutkittu sen vaikutuksia tuloksellisuuteen ja työntekijöiden jaksamiseen. Suomessa eräs kansanedustaja on myös ehdottanut tänä vuonna kuuden tunnin työpäivää. Ilmeisesti näyttöä sen kannattavuudesta on vielä liian vähän, kun asiaan ei ole paneuduttu sen enempää. Nykypäivän ilmiönä kehittyneissä maissa tuntuu olevan kiire myös vapaa-ajalla, joka voi vaikuttaa kiireen tuntuun. Tähänkin asiaan vaikuttaa varmasti moni asia riippuen missä maassa ja minkä alan työntekijöiden näkökulmasta asiaa tutkitaan. Työntekijöiden ajanhallinnan ja ajan riittävyuden kokemuksiin tulisi pystyä vaikuttamaan ja parantamaan näitä.

Vanhempien iän ja sukupuolen koettiin vaikuttavan siihen, kuinka vaikeaksi he kokivat työn ja perheen yhteensovittamisen. Myös korkeamman sosioekonomisen aseman omaavien vanhempien ja vanhempien stressin määrän koettiin vaikeuttavan työn ja perheen yhteensovittamista. Perinteiset sukupuoliroolit, perheen sisäiset muutokset ja vastuut perheessä tuottivat myös yhteensovittamisen vaikeuden tunnetta. Vanhempien suhtautuminen työ- ja perhe-elämän yhteensovittamiseen siis vaikuttaa myös siihen, kuinka he kokevat työn vaikeuttavan näiden yhteensovittamista. Vanhempien asenteisiin, arvoihin ja ajatusmaailmaan vaikuttamalla voitaisiin ehkä tehdä työn ja perheen yhteensovittamisesta helpompaa. Perhe-elämän yhdistäminen työhön ja työn yhdistäminen perhe-elämään voisi olla mutkattomampaa, jos pystyttäisiin luomaan positiivista ja

kannustavaa ilmapiiriä aiheeseen liittyen niin työpaikalla kuin kotona vanhempien iästä ja sukupuolesta riippumatta. Tiedon ja kokemusten jakaminen iäkkäämmiltä nuoremmille ja nuoremmilta iäkkäämmille voisi helpottaa vanhempien ikään liittyvään kokemukseen työn ja perheen yhteensovittamisen vaikeuksista. Nuori ikä ja huoli työn jatkuvuudesta voi liittyä toisiinsa, jos nuorena ei vielä ole esimerkiksi vakituista työpaikkaa. Sama pätee myös iäkkäämpiin vanhempiin, mutta useimmiten se yhdistetään nuoreen ikään. Voidaan päätellä, että olisi myös tärkeää päästä liiasta suorituskeskeisyydestä, jos vanhemmalla on korkea sosioekonominen asema, stressiä ja paljon vastuita työssä ja perheessä. Vanhempien tasa-arvo vaikuttaa tasaantuvan ainakin Suomessa jatkuvasti, mutta sen suhteen on varmasti vielä paljon töitä. Perinteiset sukupuoliroolit muuttuvat hitaasti. Tärkeää olisi, että työpaikoilla suhtauduttaisiin vanhempiin tasa-arvoisesti riippumatta sukupuolesta, ja kotona lapsista huolehtiminen ja kotityöt jakaantuisivat tasa-arvoisesti.

6.4. Johtopäätökset

Tämän kirjallisuuskatsauksen perusteella voidaan esittää seuraavat johtopäätökset:

- Työpaikalla työajat, työn kuormittavuus ja ajallisesti liian suuri työmäärä, sekä kotona perinteinen sukupuolirooliajattelu ja vastuut perheessä ovat selvästi yhteydessä työn aiheuttamiin vaikeuksiin työn ja perheen yhteensovittamisessa. Tunnistamisen kautta kuormitustekijöihin tulee puuttua työn ja perheen yhteensovittamisen helpottamiseksi. Sukupuolirooliajattelusta tulee päästä irti sekä työpaikoilla että kotona.
- Työn epävakaisuus, taloudelliset seikat ja työhyvinvointi vaikuttavat vanhempien kokemuksiin työn ja perheen yhteensovittamisesta. Näihin tulee vaikuttaa työpaikoilla, jotta työn ja perheen yhteensovittaminen helpottuu.
- Työn joustavuudella ja työntekijälähtöisyydellä on selvä yhteys työn ja perheen yhteensovittamisen kokemuksiin. Työn joustavuuteen ja työntekijälähtöisyyteen tulee kiinnittää huomiota työpaikoilla.
- Ajanhallinnan ja ajan riittävyuden, sekä asenteiden ja arvojen kokemukset vaikuttavat työn ja perheen yhteensovittamiseen. Näitä vahvistamalla niin työssä kuin vapaa-ajalla voidaan helpottaa työn vuoksi kuormittumista alle 6-vuotiaiden lasten perheissä.

6.5. Jatkotutkimusaiheet

Jatkossa aihetta voisi tutkia syvällisemmin alle 6-vuotiaiden lasten perheissä, ja rajata tutkimusta tarkemmin eri-ikäisten lasten perheisiin. Tutkimuksia voitaisiin tehdä myös tarkemmin sekä kvantitatiivisesti että kvalitatiivisesti sen mukaan, millainen työnkuva on ja miten organisaation johtamistavat vaikuttavat tähän. Työn imun vaikutuksia voitaisiin tutkia kvalitatiivisesti verraten kokemukseen siitä, kuinka vaikeaksi työn ja perheen yhteensovittamisen kokee. Aiheessa voitaisiin mennä kvalitatiivisella tutkimuksella myös syvemmälle, ja tutkia mitkä vastuut työssä kuormittavat työn ja perheen yhteensovittamista. Tähän voitaisiin liittää minkälaisilla konkreettisilla keinoilla työn ja perheen yhteensovittaminen helpottuisi työn ja perheen yhteensovittamisen vaikeuksista kärsivissä perheissä. Esimerkiksi kvantitatiivisella tutkimuksella voitaisiin tutkia, miten työnantajat kokevat työn ja perheen yhteensovittamisen haasteet, ja mitkä ovat keinot yhteensovittamisen ja työhyvinvoinnin helpottamiseksi.

LÄHTEET

Kirjallisuuskatsauksessa käytettyjen artikkeleiden lähteet:

1. Carlson D., Grzywacz J., Ferguson M., Hunter E., Clinch C. & Arcury T. (2011) Health and turnover of working mothers after childbirth via the work-family interface: an analysis across time. *Journal of applied psychology* **96**(5), 1045–1054.
2. Cooklin A., Giallo R., Strazdins L., Martin A. & Leach L. (2015) What matters for working fathers? Job characteristics, work-family conflict and enrichment, and fathers' postpartum mental health in an Australian cohort. *Social science & Medicine* **146**(12), 214–222.
3. Cookling A., Westrupp E., Strazdins L., Giallo R., Martin A. & Nicholson J. (2015) Mothers' work-family conflict and enrichment: associations with parenting quality and couple relationship. *Child: care, health development* **41**(2), 266–277.
4. Cookling A., Westrupp E., Strazdins L., Giallo R., Martin A. & Nicholson J. (2016) Fathers at work: Work-family conflict, work-family enrichment and parenting in an Australian cohort. *Journal of family issues* **37**(11), 1611–1635.
5. Heponiemi T., Sinervo T., Vänskä J., Halila H. & Elovainio M. (2009) Lääkärien ja sairaanhoitajien työn ja perheen yhteensovittamisen vaikeudet. *Sosiaalilääketieteen aikakauslehti* **46**(1), 14–22.
6. Määttä I. & Kyrönlampi-Kylmänen T. (2012) Children's and parents' experiences on everyday life and the home/work balance in Finland. *International journal of child, youth & family studies* **3**(1), 46–64.
7. Ojanen M. 2017. *Työn ja perheen ristiriidat, sairauspoissaolot ja avioeroriski suomalaisilla palkansaajilla*. Akateeminen väitöskirja. Tampereen yliopisto.

8. Steiner R., Krings S. & Wiese B. (2018) Remember the children honey! Spouses' gender-role attitudes and working mothers' work-to-family conflict. *Applied psychology* **68**(2), 250–275.
9. Tammelin M., Malinen K., Rönkä A. & Verhoef M. (2017) Work schedules and work-family conflict among dual earners in Finland, the Netherlands, and the United Kingdom. *Journal of family issues* **38**(1), 3–24.
10. Uzoigwe A., Low W. & Noor S. (2016) Predictors of work-family role conflict and its impact on professional women in medicine, engineering, and information technology in Nigeria. *Asia pacific journal of public health* **28**(7), 629–637.

Muut lähteet:

Antila J. (2005) *Veteen piirretty viiva?: Työn ja yksityiselämän välisen rajapinnan tarkastelua*. Helsinki: Työministeriö.

Aro A. (2006) *Onko työssä tolkkua?* Helsinki: Edita Prima Oy. 32.

Bianchi S. & Milkie M. (2010) Work and family research in the first decade of the 21st century. *Journal of marriage and family* **72**(6), 705–725.

Finch J. (2019) Community nursing and the working time laws. *British journal of community nursing* **24**(7), 348–351.

Greenhaus J. & Beutell N. (1985) Sources of conflict between work and family roles. *Academy of management review* **10**(1), 76–88.

Hoitotyön tutkimussäätiö Hotus. *Tutkimusten arviointikriteeristö*. <https://www.hotus.fi/jbin-kriittisen-arvioinnin-tarkistuslistat/> (17.8.2018)

Hämäläinen U. & Kangas O. (2010) *Perhepiirissä*. Helsinki: Kelan tutkimusosasto. 7–9.

JHL. Työelämä. *Työn muodot*. <https://www.jhl.fi/tyoelama/perustietoa/tyon-muodot/> (16.8.2019)

Kahn R. L., Wolfe D. M., Quinn R., Snoek J. D. & Rosenthal R. A. (1964) *Organizational stress*. New York: Wiley.

Kankkunen, P. & Vehviläinen-Julkunen, P. (2015) *Tutkimus hoitotieteessä*. Helsinki: Sanoma Pro Oy. 198.

Kairinen M. (2009) *Työoikeus perusteineen*. Masku: Työelämän Tietopalvelu Oy. 63–64.

Kauppinen T., Mattila-Holappa P., Perkiö-Mäkelä M., Saalo A., Toikkanen J., Tuomivaara S., Uuksulainen S., Viluksela M. & Virtanen S. (2013) *Työ ja terveys Suomessa 2012. Seurantatietoa työoloista ja työhyvinvoinnista*. Helsinki: Työterveyslaitos. 11–55.

Kinnunen U., Feldt T. & Mauno S. (2008) *Työ leipälajina – Työhyvinvoinnin psykologiset perusteet*. Jyväskylä: Ps-kustannus Jyväskylä. 265–266.

Klemetti R., Vuorenmaa M., Ikonen R., Hedman L., Ruuska T., Kivimäki H. & Rajala R. *Mitä vauvaperheille kuuluu?* LTH-tutkimuksen 3-4-kuukautisten vauvojen ja heidän perheidensä pilottitutkimuksen peruseräraportti (online). Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitos, 2008. 3–4. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-343-121-8> (6.5.2019)

Kuula, A. (2006) *Tutkimusetiikka*. Tampere: Osuuskunta vastapaino.

Lammi-Taskula J. & Salmi M. (2004) *Perhevaiheet ja elämäntilanteet. Puhelin, mummo vai joustava työaika? Työn ja perheen yhdistämisen arkea*. Helsinki: Gummerus. 33.

Liikkanen M. (2009) *Suomalainen vapaa-aika. Arjen ilot ja valinnat*. Helsinki: Gaudeamus. 70–71.

Mäkinen J., Olkinuora E., Rinne R. & Suikkanen A. (2006) *Elinkautisesta työstä elinikäiseen oppimiseen*. Helsinki: Otava. 139.

Nieminen L. (2013) *Perus- ja ihmisoikeudet ja perhe*. Helsinki: Talentum Oyj.

OECD. (2007) *Babies and bosses – Reconciling work and family life*. A synthesis of findings for OECD countries. Paris: OECD. 29–32.

Ojanen M. (2017) *Työn ja perheen ristiriidat, sairauspoissaolot ja avioeroriski suomalaisilla palkansaajilla*. Akateeminen väitöskirja. Tampereen yliopisto.

Tilastokeskus (a). Tietoa tilastoista. Käsitteet. *Perhe*.
<https://www.stat.fi/meta/kas/perhe.html#tab1> (3.4.2019)

Tilastokeskus (b). Tietoa tilastoista. Käsitteet. *Lapsi*.
<https://www.stat.fi/meta/kas/lapsi.html> (3.4.2019)

Tuomi J. & Sarajärvi A. (2018) *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. Helsinki: Tammi. 117–138.

Tutkimuseettinen neuvottelukunta TENK. (2012) *Hyvä tieteellinen käytäntö (HTK)*.
<https://www.tenk.fi/fi/hyva-tieteellinen-kaytanta> (25.9.2019)

Työterveyslaitos. (2017) *Työ ja terveys – haastattelututkimuksen aineisto on saatavana avoimena datana*.
<https://www.ttl.fi/tyo-ja-terveys-haastattelututkimuksen-aineisto-saatavana-avoimena-datana/> (12.6.2019)

Törrönen M. (2012) *Onni on joka päivä. Lapsiperheen arki ja hyvinvointi*. Helsinki: Tammi. 6. uudistettu painos. 20.

Uusiautti S. & Kyrönlampi-Kylmänen T. (2012) Children's and parents' experiences on everyday life and the home/work balance in Finland. *International journal of child, youth and family studies* 3(1), 46–64.

Väestöliitto. Vanhemmuus. *Monenlaiset perheet*.
http://www.vaestoliitto.fi/vanhemmuus/tietoa_vanhemmille/pienten_lasten_vanhemmat/lapsijaseksuaalisuus/usein-kysytyt-kysymykset/monenlaiset-perheet/ (1.5.2019)

LIITTEET

1. Yhteenveto kirjallisuuskatsaukseen mukaan otetuista artikkeleista

Tekijät, vuosi, maa, tutkimuksen nimi	Tutkimuksen tarkoitus	Aineisto ja tutkimusmenetelmät	Keskeiset tulokset	Laadun arviointi
1. Cooklin, Westrupp, Strazdins, Giallo, Martin & Nicholson. 2014. Australia.	Tavoite oli selvittää isien työn ja perheen välisten konfliktien ja rikastuttavien tekijöiden ja vanhemmuuden suhdetta 4–5-vuotiaiden lasten isiltä.	N = 2679 Kvalitatiivinen. Käytettiin Likertin asteikkoa.	Työn ja perheen välillä havaittiin ristiriitoja. Isät, jotka tekivät pidempiä työpäiviä, tai olivat perheen ainoita tienaa- jia, ilmoittivat enemmän konflikteja työn ja perheen yhteensovittamisessa.	9/10
2. Steiner, Krings & Wiese. 2018. Sveitsi.	Tutkittiin työssä käyvien äitien ja heidän miestensä sukupuoliroolien vaikutusta työssä käyvien äitien perhe-elämään. Tutkittiin miten sukupuoliroolit vaikuttavat työn ja perheen välisiin ristiriitoihin.	N = 444 Kvantitatiivinen. Aineisto otettu Sveitsin kotitalouspaneelista, joka on toteutettu satunnaisotannalla Sveitsin kotitalouksissa. Tietokoneavusteinen puhelinhaastattelu.	Äidit kokivat enemmän työn ja perheen ristiriitoja, jos perheessä oli perinteiset sukupuoliroolit ja töissä suuri työmäärä. Työssä käyvillä äideillä oli myös enemmän ristiriitoja, jos heidän aviomiehensä arvostivat perinteisiä sukupuolirooleja riippumatta äitien työstä tai lasten iästä.	6/8
3. Cooklin, Giallo, Strazdins, Martin & Leach. 2015. Englanti.	Tunnistaa isien työn tunnuspiirteiden (esim. viikoittaiset työtunnit ja työnlaatu) kytkökset työn ja perheen ristiriitoihin ja isän henkiseen hyvinvointiin.	N = 3243. Kvantitatiivinen. Psyykkistä ahdistusta mitattiin Kessler-6 -mittarilla. Työ-perheen konfliktia mitattiin Marshall ja Barnettin kehittämällä asteikolla.	Tyypillisiä asioita isien työssä, jotka lisäävät perheen ja työn ristiriitoja: enemmän työtunteja viikossa, yövuoroissa työskenteleminen, puutteet työturvallisuudessa, vaikutusvallan puute työmäärään, joustamaton työaika, lapsen äidin korkea stressitaso, alhaisempi parisuhteen laatu, lasten lisääntyvä määrä perheessä.	7/8
4. Cooklin, Westrupp, Strazdins, Giallo, Martin & Nicholson. 2014. Australia.	Selvittää äitien työ- ja perheristiriitojen ja rikkauksien, sekä vanhemmuuden lämmön, ärtyneisyyden, johdonmukaisuuden ja parisuhteen laadun välistä suhdetta.	N = 1878 Kvantitatiivinen. Työn ja perheen välisiä ristiriitoja tutkittiin Marshallin ja Barnettin laatimien skaalojen avulla. Ärtymystä vanhemmuudesta tutkittiin Statistics Canada 2000:lla.	Korkeampi työn ja perheen ristiriita oli yhteydessä pidempiin työtunteihin. Naiset, joilla oli korkea tai keskitasoinen sosioekonominen asema, ilmoittivat työn ja perheen välisistä ristiriidoista enemmän kuin alhaisen sosioekonomisen aseman omaavat.	5/8

		Pariskunnan argumentaatiota tutkittiin Ahronsin Quality of Coparental Interaction Scale:lla. Parisuhdetta tutkittiin Hendricksin (1988) Relationship Assessment Scale:lla. Äidin psyykkistä ahdistuneisuutta tutkittiin Kessler-6:lla. Lapsen temperamenttia tutkittiin Sanson ym; Smart, sanson 2005:lla.			
5.	Heponiemi, Sinervo, Vänskä, Halila & Elovainio. 2009. Suomi.	Tutkittiin työn ominaisuuksien, työkyvyn ja työn psykososiaalisten riskitekijöiden yhteyttä työ- ja perhe-elämän yhteensovittamisen vaikeuksiin.	N = 4993 Kvantitatiivinen. Työn ja perhe-elämän yhteensovittamisen vaikeuksia kuvaava mittari muodostettiin Frone, Russell ja Cooperin (1992) mittarin pohjalta.	Nuoret naiset, erikoistumassa olevat ja jo erikoistuneet kokivat työn ja perhe-elämän yhteensovittamisen vaikeuksia enemmän. Heillä oli myös enemmän konflikteja, jos he työskentelivät johtavassa asemassa, tekivät päivystyksiä tai mitä enemmän lapsia oli. Ylityötuntien lisääntyessä syntyi enemmän ristiriitoja.	7/8
6.	Carlson, Grzywacz, Ferguson, Hunter, Clinch and Arcury. 2011. Yhdysvallat.	Tutkittiin työorganisaation tekijöitä, jotka vaikuttavat perhe-elämään.	N = 179 Kvantitatiivinen. Työ-perhe-konfliktia mitattiin Netemeyerin, Bolesin ja McMurrinan kehittämällä viisiportaisella asteikolla. Terveysteen liittyvää elämänlaatua SF-12: n fysikaalisten ja mielenterveyssarjatasojen avulla.	Työn ja perheen ristiriitoja aiheutti epäsäännölliset työajat, kontrolloidumpi työskentelyaika-taulu, työn vaatavuus, työn suuri ajan vieminen perheeltä ja ylityöt. Lisäksi se oli ajanhallinnan vuoksi haastavaa, ja ristiriitoja lisäsi työelämän epävakaisuus, huoli vajaatyöllisyydestä ja huoli työttömyydestä sekä rahapulasta.	5/8
7.	Määttä & Kyrönlampi-Kylmänen. 2012. Suomi.	Miten perheet kokevat sen, kuinka saavat perhe-elämässä aikaan tasapainon kodin ja työn välillä.	N=13 Kvalitatiivinen. Haastattelut.	Vanhempien mielestä heillä oli liian vähän aikaa lasten kanssa. Pienten lasten isät tekivät enemmän ylitöitä kuin muut tutkimukseen osallistuneet isät lasten iästä riippumatta. Joka kolmas äiti teki epäsäännöllistä työtä ja nämä leikki-ikäisten lasten äidit olivat eniten kuormittuneita.	8/10

			Isien mielestä työ otti liikaa aikaa perhe-elämältä.	
8. Uzoigwe, Low & Mohd Noor. 2016. Malesia.	Tutkittiin naisten lääketieteen, tekniikan ja tietotekniikan ammattilaisten työ- ja perheroolien ristiriitoja Lagosin osavaltiossa Nigeriassa.	N = 173 (42 oli lääkäreitä, 54 insinööriä ja 77 tietotekniikan ammattilaisia) Kvantitatiivinen. Kyselylomake. Työ- ja perheroolikonfliktia mitattiin käyttämällä Netemeyerin ym. 16: n kehittämää asteikkoa. Vastaukset saatiin 7-pisteisellä Likert-asteikolla. Työroolin ylikuormituksen mittaamiseen käytettiin Reillyn 19 kehittämää työroolin ylikuormitusasteikkoa. Vastaukset saatiin käyttämällä 5-pisteistä Likert-asteikkoa. Työn kysymyksiä mitattiin Boyarin ym. 20:lla. Kohteet arvioitiin 5-pisteisellä Likert-asteikolla. Perhevastuut mitattiin käyttämällä 5-pisteistä Likert-asteikkoa.	Työvuodet, työajat ja työtunnit, perheeseen liittyvät vastuut, työn vaativuus ja työroolin kuormitus työssä aiheuttivat ristiriitoja työn ja perheen välille.	6/8
9. Ojanen. 2017. Suomi.	Tavoitteena tuottaa tietoa työn ja perheen ristiriitojen yleisyydestä sekä yhteydestä palkansaajien sairauspoissaoloihin ja avioeroriskiin.	N = 9116 Kvantitatiivinen. Tilastokeskuksen työolotutkimuksista. Työn ja perheen ristiriitoja mitattiin Richard G. Netemeyerin työ-perhe-ristiriidan mittarilla.	Työn ja perheen ristiriitoja lisäsi lasten suurempi lukumäärä, korkeamman koulutusasteen työ, vaativa työ, yksityisellä sektorilla työskentely, pidempi työaika, vuorotyö ja epäsäännöllinen työaika.	7/8
10. Tammelin, Malinen, Rönkä & Verhoef. 2017. Suomi.	Tutkimuksen tavoitteena analysoida keskituloisten vanhempien työaikataulujen ja muiden työhön liittyvien tekijöiden mahdollisia vaikutuksia työn ja perheen ristiriitoihin.	N = 1000 (318 Suomesta, 334 Alankomaista ja 348 Yhdistyneestä kuningaskunnasta) Kvantitatiivinen tutkimus. Työ- ja perheajan konfliktit mitattiin Carlson ym. mittarilla.	Ristiriitoihin vaikutti alhaisempi taloudellinen tilanne, pidemmät työajat, kiireisempi työtahti, tyytymättömyys työhön, muutosten runsas määrä työaikatauluissa ja kumppani, joka teki vähemmän töitä.	6/8